

Устанаўленне

13 красавіка 1991 г. Ян Павел II заснаваў Гродзенскую дыяцэзію. Папа ў Буле “Qui Operam” адзначае: “На вечную памяць перадаём гэтую справу, каб у Саюзе Савецкіх Рэспублік быў адноўлены каталіцкі Касцёл, для духоўнай карысці супольнасці католікоў лацінскага абраду, што пражываюць у Гродзенскай акрузе ў Рэспубліцы Беларусь, як частцы Дзяржавы Федэрацыі, выдаём Апостальскі Ліст... Нашай Апостольскай моцай і ўладай вырашаем і засноўваем Гродзенскую Лацінскую дыяцэзію, акрэсленую свецкімі межамі акругі, называемай вобласцю. Вобласць, а правільней, дыяцэзія, будзе ўваходзіць у склад Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі з біскупскай сталіцай у Гродне”. †

Цяжкі шлях да ўзнікнення біскупства ў Гродне

Першыя праекты ўтварэння біскупства ў Гродне паўсталі ўжо ў дваццатых гадах. Гэтаму садзейнічала таксама правіла, якое прымалася ва ўсіх дыяцэзіях Рэчы Паспалітай: колькасць каталіцкіх біскупаў не можа быць меншай, чым колькасць праваслаўных іерархаў. З 1900 г. у Гродне размяшчалася рэзідэнцыя праваслаўнага епіскапа, а рэзідэнцыі каталіцкага біскупа не было. Таму былі прыняты першыя праекты, якія датычыліся зацвярджэння ў Гродне каталіцкага біскупа. Аднак мацнейшымі аказаліся аргументы за тое, каб не дзяліць тэрыторыю Віленскай дыяцэзіі, і так ужо паменшаную на карысць новаўтвораных Падляскай і Пінскай дыяцэзій. Праект заснавання дыяцэзіі ў Гродне быў адкладзены на пазнейшы час.

Намеры стварыць дыяцэзію ў Гродне адраділіся ў трыццатых гадах XX стагоддзя. 5

верасня 1935 г. да віленскага арцыбіскупа Рамуальда Ялбжыкоўскага паступіла просьба ад мэра горада Гродна, членаў раённага Савета і Гродзенскага сейма. Яны прасілі, каб арцыбіскуп як мага хутчэй пачаў клапаціцца ў Рыме аб стварэнні біскупства ў Гродне ці хаця б прызначыў у гэтым горадзе дапаможнага біскупа. Не менш важную ролю ва ўзнікненні біскупства, згодна з заключаным у 1925 г. канкардатам паміж Польшчай і Апостальскай Сталіцай, павінна была адыграць справа фінансавання новай касцёльнай структуры. У той час недахоп сродкаў на ўтрыманне ўрадам Рэчы Паспалітай біскупа ў Гродне прывёў да таго, што Апостальская Сталіца не зацвердзіла біскупа ў гэтым горадзе.

Арцыбіскуп Рамуальд Ялбжыкоўскі быў сапраўдным апекуном справы заснавання новай дыяцэзіі ў Гродне. Паводле планаў арцыбіскупа, у сувязі з недахопам дзяржаўных субсідый у Гродне мог бы мець рэзідэнцыю дапаможны біскуп з Вільні. У складзеным арцыбіскупам Ялбжыкоўскім праекце стварэння новай дыяцэзіі ў Гродзенскую дыяцэзію ўвайшлі б чатыры раёны: Гродзенскі, Ваўкавыскі і Беластоцкі з Беластоцкай вобласці, а таксама Слоніmsкі раён з Навагрудскай вобласці.

Пералічаныя раёны складалі заходнюю частку тэрыторыі Віленскай архідыяцэзіі.

У 1938 – 1939 гадах з бюджэту дзяржавы былі выдзелены сродкі на ўтрыманне новай касцёльнай структуры ў Гродне. Выбух Другой сусветнай вайны і акупацыя зямель Польшчы ў верасні 1939 г. сталі перашкодай для ўтварэння Гродзенскай дыяцэзіі.

Адміністрацыя

Адначасова з Булай аб заснаванні Гродзенскай дыяцэзіі Ян Павел II падпісаў таксама Булу аб выбранні і абвяшчэнні “улюбёнага сына Аляксандра Кашкевіча, з духавенства Віленскай архідыяцэзіі, пробашча парафіі Святога Духа ў Вільні, Біскупам Гродзенскім Лацінскім”. Катэдрай дыяцэзіяльнага біскупа і “маці касцёлаў” дыяцэзіі, дзе навучае і выконвае сваю паслугу біскуп, стаў касцёл св. Францішка Ксаверыя, які знаходзіцца ў сталіцы дыяцэзіі. Катэдральны касцёл, былы касцёл аа. езуітаў (з 1773 г. касцёл належыць дыяцэзіяльным ксяндзам), якраз перад заснаваннем Гродзенскай дыяцэзіі, 17 сакавіка 1991 г., быў узведзены ў ранг Малой Базілікі.

